



# Wat een takkebuur!

## Erfgrens en overhangende takken

Een fiks aantal conflicten tussen buren gaat over groen. Ik gaf het in een eerder artikel al aan: het kan er dan heftig aan toe gaan. Ging het in dat artikel over het houden van houtopstand in de zone dicht tegen de perceelgrens aan, in het onderliggende artikel wil ik ingaan op de problematiek van over de perceelgrens hangende takken en de daarbij horende wet- en regelgeving en rechtspraak.

Auteur: Kitty Goudzwaard

Af en toe krab ik mijzelf wel eens achter de oren. Waarom is een overhangende tak van een *Quercus robur* op 10 meter hoogte, boven een enorm perceel met oprijlaan en met het woonhuis aan de horizon, de moeite van een conflict waard. "Wij worden in onze rechten beknot", beweert men dan. Houd dan maar eens het gezicht in de plooi.

### Artikel 5:44 BW

*-1. Indien een nabuur wiens beplantingen over eens anders erf heenhangen, ondanks aanmaning van de eigenaar van dit erf, nalaat het overhangende te verwijderen, kan laatstgenoemde eigenaar eigenmachtig het overhangende weg-snijden en zich toeëigenen.*

Het artikel lijkt duidelijk. Toch is het niet zo dat iedere overhang na aanmaning gesnoeid mag en kan worden. Zoals vaker in het burenrecht zijn er veel haken en ogen aan het wetsartikel. Het snoeirecht van artikel 5:44 BW heeft verschillende aspecten: allereerst het toepassingsgebied. De Hoge Raad spreekt al in 1873 uit dat het snoeirecht van overhangende takken niet alleen geldt voor bomen in de zone van 2 meter tot de

erfgrens, maar ook daarbuiten. Bomen die dus op het buurperceel staan op bijvoorbeeld een afstand van 4 meter en vervolgens overhangen, vallen wel degelijk onder het snoeirecht. Het recht op snoei van overhang kan bovendien niet verloren gaan door verjaring.

Om als buur aan de gang te kunnen met de snoei, moet eerst de eigenaar zelf in de gelegenheid gesteld worden te snoeien. Dit door middel van een aanmaning met daarin gesteld een redelijke termijn. Na afloop van deze termijn mag de buur zelf aan de slag. Niet iedere boom is even gemakkelijk te snoeien; voor grote bomen is daarom een langere termijn om tot inzet van deskundigen te komen niet meer dan redelijk. Ook het seizoen kan nog van invloed zijn op de termijn. *Betulus*, *Juglans* of *Acer* kunnen beter niet gesnoeid worden van januari tot mei in verband met de op gang gekomen sapstroom. Het stellen van een termijn zal met deze omstandigheden rekening moeten houden.

In beginsel is de snoei in een rechte lijn gelijk aan de erfgrens. Tegenwoordig geeft de rechtspraak

aan dat ook een meer natuurlijke wijze van snoeien voldoet. In dat geval wordt de habitus van de boom als uitgangspunt genomen. Uit rechtspraak blijkt dat ook eigenaren van bovenwoningen zich kunnen beroepen op een horizontale grens waarboven bomen niet mogen uitgroeien.

Bij zeer rigoureuze snoei van overhang kan het nodig zijn dat een 'omgevingsvergunning voor vellen' moet worden aangevraagd. In het merendeel van plaatselijke regelgeving met betrekking tot houtopstand, staat bij de definitie van vellen ook het beschadigen van bomen vermeld als zijnde omgevingsvergunningplichtig. Handelt de buur in strijd met het plaatselijk kapverbod, dan handelt hij daarmee níét onrechtmatig ten aanzien van de eigenaar van de boom, maar wel in strijd met de gemeentelijke wet- en regelgeving.

Algemeen gesteld kan worden dat het uitoefenen van een bevoegdheid nooit zover mag gaan dat sprake is van misbruik van die bevoegdheid. Indien een boom zou afsterven door de snoei, dan kan daarvan sprake zijn. Artikel 3:13 lid 3 BW geeft echter aan dat uit de aard van de

bevoegdheid kan voortvloeien dat zij niet kan worden misbruikt. Het is dus de vraag of dit voor het snoeirecht geldt. Uit rechtspraak komt naar voren dat de rechter toch wel rekening kan houden met het belang dat men met het snoeien heeft en het mogelijke belang van de eigenaar van de boom. Weliswaar hoeft in beginsel geen sprake te zijn van bijvoorbeeld hinder om het snoeirecht te mogen uitoefenen, toch mag er geen grote onevenredigheid zijn tussen de belangen van eigenaar en buur.

## Artikel 3:13 BW

- 1. Degene aan wie een bevoegdheid toekomt, kan haar niet inroepen, voor zover hij haar misbruikt.*
- 2. Een bevoegdheid kan onder meer worden misbruikt door haar uit te oefenen met geen ander doel dan een ander te schaden of met een ander doel dan waarvoor zij is verleend of in geval men, in aanmerking nemende de onevenredigheid tussen het belang bij de uitoefening en het belang dat daardoor wordt geschaad, naar redelijkheid niet tot die uitoefening had kunnen komen.*
- 3. Uit de aard van een bevoegdheid kan voortvloeien dat zij niet kan worden misbruikt.*

Op dit artikel 3:13 BW wordt in de rechtzaal veel teruggegrepen. De cruciale vraag is dan of het snoeien van overhang misbruik is. In een aantal gevallen van snoei zal hiervan zeker sprake zijn. Te denken valt aan het snoeien van takken van een beuk die hierdoor zonnebrand op de stam oploopt.

Maar ook snoei van gemeentelijke bomen die een groot algemeen belang dienen, kan misbruik van bevoegdheid opleveren. Voor het gemeentebestuur is het dus zaak het algemeen belang dat bomen vertegenwoordigen duidelijk in beleid uit te drukken. Hierop kan dan teruggegrepen worden indien een buur/burger terugsnoei van overhang wil forceren.

Klaagt een burger over de overhang of maant hij de gemeente tot snoei, dan is het zaak wel te reageren. Weliswaar betreft een mogelijke snoei 'feitelijk handelen'<sup>1</sup> en dus is er geen mogelijkheid tot het instellen van bezwaar, een gemeente moet wel degelijk de klacht serieus nemen en goed trachten af te handelen. Terughoudendheid is dan wel geboden. Voor je het weet, kan de afdeling Groenbeheer in gelijksoortige gevallen

snoei moeten gaan verrichten. Verstandiger is het om bij een klacht inzake overhang eerst de precedentwerking te onderzoeken. Soms kan een iets ruimere uitvoering van snoei 'in het kader van onderhoud' afdoende zijn.

Burenrecht is een lastig rechtsgebied; dat blijkt maar weer eens uit het verschil in uitspraken. Soms is een rechter zelfs van mening dat art. 3:13 BW in het geheel niet van toepassing kan zijn op het snoeirecht van overhang en dat alle overhang in aanmerking komt voor snoei.

Weinig buren zullen echt dankbaar zijn voor de regel dat men de afgesneden takken mag houden. Rechtspraak geeft aan dat buren ook over het afval conflicten kunnen hebben. Rechterlijke uitspraken variëren hierover. Verdeling van kosten van snoei en afvoer van takken komt regelmatig voor. Het zomaar over de schutting gooien is niet echt aan te bevelen.

Het kan het geval zijn dat de buur liever ziet dat de eigenaar zelf de overhangende takken wegneemt en weghoudt. Een benadeelde buur kan proberen dit bij de rechter af te dwingen. Lang niet iedere rechter gaat echter hierin mee. Uit de rechtspraak zijn gevallen bekend dat de rechter het snoeirecht niet wil omdraaien. Weliswaar acht de rechter een recht tot snoei van overhang aanwezig, hij oordeelt dan dat dit recht van de buur niet tot een verplichting kan worden omgezet voor de eigenaar om zelf zijn bomen te snoeien. Andersom komt ook voor: de rechter verbiedt dan snoei van overhang door de buur.

Ook komt het nogal eens voor dat partijen al in een eerder stadium naar aanleiding van een conflict een vaststellingsovereenkomst hebben afgesloten en dat de eigenaar van de bomen zich daar niet aan houdt. De rechter wordt dan verzocht de vaststellingsovereenkomst te bevestigen en door middel van boete of dwangsom afdwingbaar te maken. Hoogte, tijdstip, kosten en wijze van afvoer kunnen in een dergelijke overeenkomst zijn vastgelegd. Conflicten over groen en erfgrens lenen zich in het bijzonder voor alternatieve 'rechtspraak' zoals bindend advies, mediation en bemiddeling. Een prachtig voorbeeld hiervan, hetgeen veel 'jurisprudentie' heeft opgeleverd, zijn de bindend adviesuitspraken van de Rijdsende Rechter.

Niet alleen perceel-eigenaren hebben het recht op snoei van overhang. Ook huurders kunnen mogelijk een beroep doen op het snoeirecht. Dan moet

echter wel sprake zijn van een perceelgrens. Soms hebben woningcoöperaties nagelaten deze vast te leggen en zijn de tuinen niet officieel voorzien van een erfgrens. Dan is het burenrecht en dus het snoeirecht niet van toepassing. Bedingen die een woningcoöperatie afsluit met een overhang/overlast gevende huurder kunnen diens buur soms ook rechten geven. Er is dan sprake van een derdenbeding waarvan de buur de naleving kan afdwingen.

## De eigenaar moet eerst zelf in de gelegenheid gesteld worden te snoeien

Lastig is het als de buur de overhang wil snoeien maar zijn ladder niet op een veilige of afdoende plaats kan neerzetten. Het recht dat het mogelijk maakt om voor bijvoorbeeld onderhoud het buurperceel te betreden heet toepasselijk dan ook 'ladderrecht'. Dit recht hoeft niet via de rechter te worden afgedwongen. Het is van rechtswege aanwezig. Wel dient de eigenaar van het te betreden erf op de hoogte gesteld te worden van het betreden. Eventuele schade dient de betreder te vergoeden en mogelijk ongemak te compenseren.

Voorkomen van het ontstaan van overhang is natuurlijk aan te bevelen. Houd als groenbeheerder of -adviseur bij een gemeente hiermee rekening door het kiezen van de juiste aanplant en standplaats. Voor aanplant bij particulieren is er voor de groenman nog een punt dat aandacht verdient. Een goede buur zal verder moeten kijken dan zijn neus lang is en moet er ook rekening mee houden dat niet alleen de aanplant fors kan uitgroeien, maar dat bij hem zelf ook de jaren zullen gaan tellen. Maar dan wel de mindere kant op! Jaarlijks, op hoge leeftijd de overhang moeten snoeien lijkt daarbij nog sportief of gezond. Op die leeftijd een stevig conflict hebben met je buren zal zeker minder fijn zijn. Jaarlijks liggen er bij ons heel wat zaken op het bureau waarbij ouderen of alleenstaanden op leeftijd geconfronteerd worden met nieuwe buren die een ander idee hebben over het gebruik van hun terras en om die reden bereid zijn om voor een paar uurtjes meer zonnig een stevig conflict aan te gaan.

Als groenvakman bij particulieren een fors groeiende houtopstand langs de perceelgrens aanleggen verdient om die reden zeker een goed gesprek met de opdrachtgever.

## Verjaring verwijderingsrecht

**Naar aanleiding van het artikel van Kitty Goudzwaard in Boomzorg nr. 1 van 2011 stelde ecologisch adviseur bij de gemeente Utrecht Hans Kruse de volgende vraag:**

**Op blz. 71 heeft Goudzwaard het over de verjaring van het verwijderingsrecht. Wanneer (na hoeveel jaar) is er sprake van verjaring van het verwijderingsrecht? En begint die verjaringstermijn dan weer opnieuw zodra er nieuwe buren komen wonen?**

### Verjaring

Een buur kan op grond van art. 5:42 BW verwijdering vorderen van buurbomen die binnen 2 meter tot zijn erfgrans staan. Voor heesters en hagen betreft deze afstand 50 cm. Oppassen, want een Algemeen Plaatselijke Verordening of Bomenverordening kan andere afstanden voorschrijven!

De termijn waarbinnen men verwijdering kan vorderen is in beginsel twintig jaar. Verandering van perceeleigenaren - over en weer - geeft daarin geen verschil. De verjaringstermijn begint te lopen op het moment dat bomen zijn aangeplant of mogelijk boven een scheidsmuur uitkomen. Het dient dan wel te gaan om een ondoorzichtige scheidsmuur. Indien sprake is van bijvoorbeeld een gazen hek, begint de termijn te lopen op een eerder moment. Namelijk het moment van aanplant. Na verloop van twintig jaar kan men zich niet meer beroepen op het verwijderingsrecht. Indien een buur in de periode van twintig jaar een daad van 'stuiting' heeft verricht, begint de verjaringstermijn vanaf dan opnieuw voor twintig jaar te lopen. Zomaar een brief schrijven is geen stuiting. Het dient dan te gaan om een sommatiebrief die binnen zes maanden gevolgd wordt door een dagvaarding.

### APV of BVO

In de Algemeen Plaatselijke Verordening kan een kortere afstand voor bomen tot de erfgrans staan dan de gebruikelijke 2 meter. Voor hagen of heesters is dit soms minder dan 50 cm. Stel, een eigenaar heeft zijn bomen sinds vijftien jaar op 1,75 meter tot de perceelgrens staan. De bomen staan dus eigenlijk te dicht op de erfgrans. Vervolgens past de gemeenteraad de APV inzake de afstand tot de perceelgrens aan. Besloten

wordt dat vanaf dat moment bomen - zonder toestemming van de buur - op een afstand vanaf 50 cm tot de erfgrans mogen staan. Het gevolg is dat geen verwijdering meer gevorderd kan worden. Weliswaar had de buur nog een vorderingstermijn van vijf jaar, de nieuwe APV heeft hem ingehaald.

Een mogelijk probleem: in APV's en BVO's moet een definitie van het begrip 'boom' staan. Meestal wordt hierbij een diameter aangegeven. Een boom in het kader van de APV is pas een boom indien hij bijvoorbeeld 30 cm doorsnee is. Inmiddels zijn er rechterlijke uitspraken die aangeven dat deze doorsnee dan ook geldt voor bomen die beschreven worden in het artikel waarin de afstand tot de erfgrans wordt verkleind. Dit maakt dat de verjaringstermijn pas kan gaan lopen nadat de 'boom' een diameter van 30 cm heeft. Inmiddels passen gemeenten deze omissie aan. Het begrip 'boom' en de daarbij horende diameter geldt dan niet bij het artikel omtrent de aangepaste afstand tot de erfgrans.

Een volgend addertje onder het gras betreft de plaatsing van een scheidsmuur ná de plantdatum van de bomen. Ik zet even de mogelijkheden op een rijtje:

1. De schutting stond er al toen de bomen werden geplant; verjaringstermijn begint op de dag na het moment dat de bomen boven schutting uitkomen.
2. Geen schutting: verjaringstermijn begint op dag van aanplant.
3. Schutting geplaatst na aanplant bomen; bomen bij aanplant lager dan schutting. Dan kan na het zetten van de schutting geen verwijdering meer gevorderd worden. Op het moment dat bomen boven schutting uitkomen kan pas weer verwijdering gevorderd worden en begint een nieuwe verjaringstermijn.
4. Schutting is geplaatst ná aanplant bomen; op het moment van plaatsing zijn bomen hoger dan schutting. Mogelijkheid om verwijdering te vorderen is door plaatsing niet verloren gegaan. De verjaringstermijn loopt nog steeds vanaf de dag van aanplant. Om een oordeel te geven omtrent de bovenstaande mogelijkheden van verjaring zal de rechter eerst inzicht moeten hebben in de datum van aanplant, de datum van plaatsing van de schutting en in de datum van uitgroei boven de schutting.

Kortom: even een vraag beantwoorden omtrent de verjaringstermijn is niet zo eenvoudig.

Er zijn onnoemelijk veel juridische vragen ten aanzien van boombeheer te bedenken. Ze worden vaak niet gesteld wanneer de drempel te hoog lijkt. Volgens Kitty Goudzwaard, werkzaam bij Mr. B.M. Visser & Partners, zijn dit soort zaken echter op eenvoudige wijze uit te leggen. Als rechtenspecialist op bomenvlak behandelt zij dit jaar in elke Boomzorg-editie een juridisch onderwerp aan de hand van gerelateerde casussen, jurisprudentie en praktijkvoorbeelden. In dit nummer een artikel over 'Overhangende takken'. Heeft u vragen aan Goudzwaard? Stuur een mail naar haar via de Boomzorg-redactie: [karlijn@nwst.nl](mailto:karlijn@nwst.nl)



Mr. Kitty Goudzwaard, Mr. B.M. Visser & Partners.